

Błędy w rozrodzie świń

Autor: prof. dr hab. inż. Damian Knecht

Data: 22 maja 2019

Najważniejszym elementem, mającym ogromny wpływ na efektywność produkcji trzody chlewnej, jest prawidłowo prowadzony rozród świń. Właśnie w tym sektorze tkwią duże, często niewykorzystane rezerwy.

Do najczęściej popełnianych błędów zalicza się m.in.: nieumiejętne korzystanie lub całkowity brak zainteresowania nowoczesnymi metodami kierowania rozrodem (inseminacją, stymulacją rui, diagnozowaniem ciąży itd.). Uwzględnia się także błędy w zakresie organizacji produkcji, szczególnie prowadzenie rozrodu oraz zbyt długi okres laktacji, w jej konsekwencji zaś wydłużony czas pomiędzy odsadzeniem prosiąt a ponownym pokryciem. Są to czynniki, które powodują niską skuteczność krycia, niską płodność, a także zbyt małą ich liczbę w roku.

Błędy, mające wpływ na efektywność produkcji trzody chlewnej, to m.in. nieumiejętne korzystanie z nowoczesnych metod kierowania rozrodem

fot. Fotolia

Spis treści

- [Normy fizjologiczne a prawidłowy rozród sów](#)
- [Przyczyny obniżonej rozrodczości sów](#)
- [Najczęstsze błędy wpływające na brak rui](#)
- [Metody wykrywania ciąży](#)
- [Przebieg owulacji](#)
- [Czynniki wpływające na wskaźniki rozrodu](#)
- [Choroby zaburzające rozród sów](#)
- [Brak popędu płciowego u knura](#)

Normy fizjologiczne a prawidłowy rozród sów

Realne normy fizjologiczne, warunkujące prawidłowy przebieg rozrodu w naszych chlewniach, które dawałyby gwarancję efektywności stada to **cięża trwająca 115 dni oraz laktacja od 24 do 28 dni. Okres od odsadzenia prosiąt do wystąpienia kolejnej rui powinien wynosić 5 – 7 dni.**

Długość całego cyklu reprodukcyjnego wynosiłaby wówczas ok. 144 – 148 dni. To z kolei pozwoli na osiągnięcie ok. 2,2 miotów w roku.

Przyczyny obniżonej rozrodczości sów

Przyczyn obniżonych, a najczęściej bardzo niskich wskaźników rozrodczości sów jest bardzo wiele. Można je umownie podzielić na dwie grupy: **spowodowane przez człowieka**, tzw. organizacyjne przyczyny niepłodności oraz **zaburzenia ze strony zwierzęcia**, tj. biologiczne przyczyny niepłodności.

Na produktywność świń wpływa wiele czynników, m.in. organizacja na fermie

Do pierwszej grupy należy zaliczyć: **brak rui, ograniczone jej występowania lub nieumiejętne jej rozpoznawanie i zaburzenia na tle hormonalnym**. Uwzględnia się również niską skuteczność krycia (inseminacji) loch, niski odsetek zapłodnienia loszek remontowych oraz niską plenność świń.

Zła organizacja na fermie powoduje duże straty w wynikach produktywności świń. Jednym z największych problemów jest ustalenie przez hodowców optymalnej masy ciała loszki przy pierwszej inseminacji/kryciu naturalnym. **Znając masę ciała loszek w danym wieku, możemy znacznie lepiej oszacować trafność stosowanego przez nas programu.** A tym samym mamy możliwość skutecznego kontrolowania zwierząt jako przyszłych matek prosiąt.

Loszka ma być w przyszłości wyłącznie jak najlepszą rodzicielką i opiekunką prosiąt. Chociażby z tego powodu jej rozwój musi być prowadzony całkowicie inaczej, niż zwykły wzrost tuczników. Hodowcy jednak bardzo często o tym zapominają.

Ważną informacją dla hodowców/producentów trzody chlewnej powinna być kondycja lochy pierwiastki po odsadzeniu prosiąt. Znając ubytek masy ciała lochy po okresie laktacji, w którym wykarmiła ona określoną liczbę prosiąt, możemy dokładniej zaplanować program szybkiej odbudowy niezbędnej tkanki zapasowej.

Na efektywność produkcji trzody chlewnej wpływa prawidłowo prowadzony rozród świń.

Najczęstsze błędy wpływające na brak rui

Najczęstsze błędy mające wpływ na występowanie rui to indywidualny system utrzymania i nadmierne zagęszczenie samic w kojcu. Istotne są również **złe warunki środowiskowe**, na przykład zbyt śliskie podłoże, utrudniające poruszanie się zwierząt. Również zbyt wysoka, tj. powyżej 30 °C lub zbyt niska – poniżej 8 °C temperatura pomieszczenia.

Ponadto istotne są: brak kontaktu loszek z knurem (w okresie ich rozwoju somatycznego), zbyt słabe oświetlenie pomieszczenia (jego natężenia i czas trwania), jak i utrzymywanie loszek bez wybiegów (samice korzystające z wybiegów osiągają wcześniej dojrzałość płciową). **Wpływ mają także niewłaściwa obserwacja rui, zaburzenia na tle hormonalnym** (zbyt krótka lub zbyt długa laktacja) oraz stres spowodowany niewłaściwym formowaniem grup technologicznych po odsadzeniu. Uwzględnia się również nadmierne przegrzewanie loch w czasie upałów oraz brak pobudzenia hormonalnego (ograniczony kontakt z knurem).

Metody wykrywania ciąży

Testy hormonalne jako metoda wykrywania ciąży do tej pory nie mają szerszego zastosowania w praktyce. Wszystko to **z powodów dużych nakładów pracy związanych z pobieraniem materiału do badań, a także z kosztem ich wykorzystania.**

Jedną z metod wykrywania ciąży jest oznaczanie poziomu estrogenów w kale lub moczu ciężarnych

Znane są trzy testy hormonalne: pierwszy i drugi oparty jest na oznaczeniu poziomu progesteronu lub estrogenów we krwi. Trzeci natomiast polega na ustaleniu poziomu prostaglandyn (PGF2alfa) w surowicy krwi loch. **Metodą znacznie prostszą i bardziej praktyczną jest oznaczanie poziomu estrogenów w kale lub moczu ciężarnych samic.**

Przebieg owulacji

Skuteczność inseminacji jest ściśle związana i zależna od optymalnego terminu **pierwszego wprowadzenia nasienia do dróg rodnych loszki oraz liczby zabiegów reiseminacyjnych**. Ruja u loch trwa przeciętnie od 1,5 do 2,5 dnia, u loszek zazwyczaj krócej.

Owulacja następuje na kilka godzin przed wystąpieniem odruchu tolerancji (30-40 godzina rui). Czas trwania owulacji wynosi od 4 do 7 godzin. **Żywotność uwolnionych podczas owulacji komórek jajowych jest stosunkowo krótka (4-6 godzin)**. Okres utrzymywania zdolności do zapłodnienia plemników w narządzie rozrodczym lochy wynosi ok. 24 godzin.

Należy również mieć na uwadze fakt, że krócej żyjąca komórka jajowa musi pokonać drogę do jajowodu i tam oczekiwać na plemnik. Zatem niezmiernie ważne jest prawidłowe zgranie tych wszystkich elementów. Wpływ ma również umiejętnie wykonany zabieg inseminacyjny.

Czynniki wpływające na wskaźniki rozrodu

Znaczącym czynnikiem wpływającym na uzyskanie wysokich wskaźników rozrodu jest poziom plenności. Najistotniejszą przyczyną jej obniżenia jest przede wszystkim: **nieprzestrzeganie optymalnych terminów inseminacji oraz zła jakość używanego nasienia do zabiegu**. Wpływ ma również zamieralność zarodków i płodów.

Prawidłowa kontrola przebiegu porodu jest bardzo ważna na fermie

Śmiertelność płodów należy zaliczyć do najczęstszych przyczyn obniżonej płodności loch. **Zamieralność zarodków i płodów może być spowodowana czynnikami organizacyjnymi, zdecydowanie rzadziej czynnikami chorobotwórczymi.**

Hodowcy powinni prowadzić monitoring stanu zdrowotnego stada oraz szybkiego reagowania na wszelkie odstępstwa i zauważone nieprawidłowości w funkcjonowaniu użytkowanych przez siebie zwierząt. Zmniejsza to ryzyko pojawienia się chorób, jak również obniża koszty produkcji świń.

Bardzo ważnym działaniem na fermie jest również obserwacja oraz prawidłowa kontrola przebiegu porodu. Pozwala to na zmniejszenie śmiertelności prosiąt. Częstymi przyczynami przedłużającego się porodu jest: stres spowodowany zbyt krótkim okresem przejścia lochy z kojca grupowego do porodówki, brak ruchu w okresie ciąży, zmniejszający kondycję loch. Do przyczyn należy zaliczyć także **niedorozwój somatyczny loszek, nieprawidłowe żywienie oraz nieprawidłowe ułożenie płodów lub ich obumieranie.**

Choroby zaburzające rozród świń

Częstymi przyczynami zaburzeń płodności loch jest zespół zaburzeń płodności samca. Zaburzenia te można się podzielić na dwie grupy: **spowodowane czynnikiem chorobotwórczym** oraz **spowodowane czynnikami nieinfekcyjnymi.** Uwzględnia się także brak popędu płciowego (libido) lub ograniczenie (lub całkowity brak) zdolności do krycia.

Na rozród świń bardzo istotny wpływ ma płodność samca

fot. AgroFoto (JdCinek)

Nasienie knura zawiera pewien odsetek zanieczyszczeń patogennych. Takich, które nie stanowią zagrożenia dla żywotności produkowanych plemników. Dopiero przekroczenia tej normy fizjologicznej może zaburzyć efektywność krycia lub inseminacji. **Występowanie w nasieniu drobnoustrojów patogennych może doprowadzić do zaburzeń w stanie zdrowia narządu rozrodczego knura.** A także może spowodować przeniesienie choroby na całe inseminowane stado.

Do najczęstszych występujących chorób, które mogą zostać rozprzestrzenione wraz z nasieniem należą: **lepto wiroza**, **parwowiroza** i **choroba Aujeszkyego**, powodując u samców najczęściej bezobjawowy przebieg choroby. PRRS wykrywany u knurów prawie wyłącznie po badaniach serologicznych, powoduje okresowe pogorszenie jakości nasienia i skuteczności krycia (inseminacji).

Może również wystąpić zakażenie licznymi drobnoustrojami. Powodują one uszkodzenia narządów płciowych i obniżenie libida knurów. W konsekwencji zaś prowadzą do zaburzenia płodności: pryszczycyca, różycyca, salmonelozą, zakażenia mykoplazmą i adenowirusami.

Właściwe użytkowanie rozplodowe i prawidłowy rozród sów ma bardzo duży wpływ na opłacalność chowu.

Brak popędu płciowego u knura

O braku popędu płciowego możemy mówić wówczas, gdy knur w obecności lochy będącej w rui nie wykazuje chęci do krycia. Przyczynami takiego stanu może być: **niedorozwój jąder i związany z tym niski poziom hormonów płciowych.** Uwzględnia się również przebyte schorzenia układu kostnego (kręgosłupa, kończyn), w konsekwencji lęk przed bólem podczas wspinania się na lochę, mechaniczne lub urazowe uszkodzenie przęcia i inne urazy mechaniczne.

Na brak popędu u knurów wpływają także: zbyt **wczesne rozpoczęcie intensywnej eksploatacji młodych knurów oraz stres spowodowany przewiezieniem knura w nowe miejsce.** Istotnymi czynnikami mogą być również **złe traktowanie knura przez obsługę oraz błędy żywieniowe.**

Zmiany wrodzone lub nabyte

Najczęstsze przyczyny obniżonej zdolności knura do krycia to: **zmiany wrodzone lub po przebytych chorobach narządu ruchu** (zmiany w stawach, kościach długich lub racicach). Wpływ mają również niedorozwój lub częściowy zanik mięśni grzbietu, wrodzona wada w budowie lub funkcjonowaniu narządu płciowego. Wymienić można także **brak wzrodu lub niedostateczny**

wzwód i zaburzenia w oddawaniu nasienia.

Przyczyną obniżenia zdolności knura do krycia jest ogólne osłabienie organizmu na skutek przebytych wcześniej chorób (np. niewydolności serc lub płuc). **Brak zdolności do zapłodnienia występuje wówczas, gdy pomimo prawidłowo odbytego aktu płciowego i ejakulacji locha powtarza ruję.**

Jakość nasienia

Na obniżenie zdolności knura do krycia wpływa szereg czynników, m.in. zmiany wrodzone lub przebyte choroby narządu ruchu

fot. AgroFoto (ZETOREXX85)

Najczęstszą przyczyną zaburzeń płodności ze strony knura jest nieprawidłowa jakość nasienia. **Mogą to być ejakulatory niezawierające plemników**, lub też zawierające niedostateczną ich ilość lub zawierające plemniki o ograniczonej zdolności do zapłodnienia, np. na skutek dużego odsetka plemników o nieprawidłowej budowie morfologicznej (wady główne). Są to zmiany mające swoje przyczyny w momencie wytwarzania plemników w jądrach.

Innymi przyczynami zaburzeń płodności knurów mogą być także zaburzenia w prawidłowym rozwoju jąder lub najądrzy, zaburzenia w przebiegu spermatogenezy. Wpływ mają również przebyte wcześniej choroby.

Warunki klimatyczne a popęd

Przyczyną braku popędu mogą być także skrajne warunki klimatyczne. Długotrwałe upały, solidne

mrozy oraz niedoskonałe warunki zoohigieniczne pomieszczeń, czy niewłaściwe utrzymanie i pielęgnacja mogą odbić się niekorzystnie na jakości nasienia.

Właściwe użytkowanie rozplodowe i prawidłowy rozród świń ma bardzo duży wpływ na opłacalność chowu. **Ważnym elementem zarządzania rozrodem jest prawidłowo prowadzona dokumentacja.** Analiza zawartych w niej informacji nt. parametrów rozrodu pozwala na wyciągnięcie wniosków i zmiany w działaniach. Powoduje to eliminowanie błędów, minimalizowanie strat oraz poprawę wyników produkcyjnych.

Czy artykuł był przydatny?

Kliknij na gwiazdkę, by zagłosować

-
-
-
-
-

Submit Rating

Ocena 1 / 5. Liczba głosów 1

```
{ "@context": "http://schema.org", "@type": "none", "aggregateRating": { "@type": "AggregateRating", "bestRating": "5", "ratingCount": "1", "ratingValue": "1" }, "image": "https://www.agrofakt.pl/wp-content/uploads/2018/05/rozrod-swin-okladka.png", "name": "Błędy w rozrodzie świń", "description": "Błędy w rozrodzie świń" }
```